Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Felix Balzola Astarloa

Elgoibar, Gipuzkoa (1928)

Aurkibidea

Biografia

Otsoroandi baserrian jaio zen. Aita zuen bertakoa eta ama, berriz, Eibarko Gorosta auzoko Marapilla baserrikoa. Hiru seme-alabatatik bigarrena da bera. Umetatik hogei ganadu-buru inguru izan dituzte etxean orain dela gutxira arte. Bere bizimodua baserritik atera izan du beti; garai batean, 500 litro inguru esne saltzen zuten egunero kalean. Plazara ere eramaten zituzten etxeko ekoizpenak saltzera. Eibarko Arrate auzoko Gaztelu baserriko Dominga Leturiondorekin ezkondu zen eta bi seme-alaba dituzte.

Zintak

EGB-048

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2010-02-25
- **Iraupena**: 81 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Idotorbe (San Pedro) auzoko eskola

- **Erref**: EGB-048/002
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:01:26. **Bukatu**: 00:03:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Zazpi urte zituela, Idotorbe (San Pedro) auzoko ermitan zegoen eskolan hasi zen. 14 urtera arte ibili zen eskolan. Beste bi urtez gau-eskolan ere ibili zen. Bi maistra ezagutu zituen San Pedron. Eskola eta dotrina erdaraz izaten ziren.

2. Esne-bezeroak eta plazako salmenta

- **Erref**: EGB-048/007
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:07:30. **Bukatu**: 00:09:12

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Zenbat ganadu zuten baserrian. Behiak eskuz jezten zituzten. Esne-bezeroak zituzten herrian, eta astoarekin jaisten ziren kalera, esnea banatzera. Ama eta arrebak aritzen ziren horretan. Felix ezkondu zenean, haren emaztea ere ibili zen urte askoan esnea partitzen. Eguenetan, plazara joaten ziren. Ortuko jeneroa (patata, porrua...), untxiak eta oilaskoak saldu ohi zituzten.

3. Astoak, errotak eta labeko sua

- **Erref**: EGB-048/009
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:09:30. **Bukatu**: 00:10:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Bi-hiru asto edukitzen zituzten baserrian: belarretarako, kalerako... Artoa eta garia ereiten zituzten, eta auzoko errotan ehotzen zuten. Mendarora, Markinara eta Arratera ere joan izan ziren errotara. Astean behin egiten zen labeko sua: 16 ogi eta lau arto erretzen zituzten aste guztirako.

4. Neskameak eta morroiak

- **Erref**: EGB-048/011
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:10:57. **Bukatu**: 00:12:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Ezkondu zen garaian, gurasoak, arreba eta Felix bera bizi ziren baserrian. Ordurako, arreba zaharrena Gasteizera joana zen. Aldian-aldian, neskameak eta morroiak eduki izan zituzten baserrian. Garai hartan, baserriak gaur baino gehiago ematen zuela dio Felixek.

5. Labrantzarako idi-parea eta auzolana

- **Erref**: EGB-048/012
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:12:01. **Bukatu**: 00:12:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Idiak zituzten baserrian, eta haiekin egiten zituzten labrantza lanak. Auzoko ia baserri denetan zegoen idi-parea. Auzokoek elkarri laguntzen zioten egurra mozteko garaian, garia ebakitzen eta jotzen...

6. Gari-jotzea, txanketean eta makinaz

- **Erref**: EGB-048/013
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:12:52. **Bukatu**: 00:14:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Felix mutikoa zela, garia txanketean (harri-losa baten kontra) jotzen zuten. Gero, makina batekin egiten zen gari-jotzea. Gizon bat ibiltzen zen baserriz baserri gari-jotzeko makinarekin. Gari-jotzeari buruzko azalpenak ematen ditu.

7. Etxeko argia, "ipurtargia" modukoa

- **Erref**: EGB-048/014
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:14:38. **Bukatu**: 00:16:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Umetatik ezagutu du Felixek argia etxean. Egunez ez zuten argirik pizten baserrian; gauetan, bakarrik. Argi ahula egiten zuen, "ipurtargia". Gerora, Iberdueroren argindarra etorri zen: hasieran, egurrezko posteak; gero, zementuzkoak.

8. Aurrenekoz irratia entzun zuenekoa

- **Erref**: EGB-048/015
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:16:55. **Bukatu**: 00:18:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:
Aurrenekoz irratia beste baserri batean entzun zuen. Ez omen zuen ezer ulertzen. Garai hartan, "ikusten diren aparatuak" (telebistak, alegia) agertuko zirela esaten omen zuen osaba batek.

9. Basolana, tresneria eta prezioak

- **Erref**: EGB-048/017
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:18:28. **Bukatu**: 00:20:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Natura » Flora
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Lehen, egurra botatzeko trontza eta aizkora erabiltzen zituzten. Felixek entzuna besterik ez zuen bazela motozerra izeneko aparatu bat. Zuhaitzak nola botatzen zituzten kontatzen du. Pagadiak bota eta pinua sartu zuten. Lehen, ia 1.000 pezeta ordaintzen omen zen metroa: gaur egun, prezio baxuan dago pinua.

10. Arrate aldetik kanoikadak

- **Erref**: EGB-048/019
- **Iraupena**: 0:02:23. **Hasi**: 00:24:04. **Bukatu**: 00:26:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra Zibila hasi zenean, Felixek zortzi urte zituen. Auzoan, erreka bazterrean, zegoen baserri zahar batean babesten ziren. Aita gurdi eta idiekin ibiltzen zen munizioa eta hildakoak garraiatzen. Ganadua baserrian geratu zen: egunez joaten ziren haiek gobernatzera. Arrate aldeko dorre batetik botatzen zituzten kanoikadak, eta auzoko Legarda baserrian kanoikada ugari sartu zen.

11. Soldaduen mugimenduak

- **Erref**: EGB-048/021
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:26:34. **Bukatu**: 00:28:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Auzoko eliza biltegi moduan erabili zuten soldaduek. Urkiola baserrian, klinaka zegoen. Tropen tiroei eta mugimenduei buruz hitz egiten du: soldaduak astoekin ibiltzen ziren hara-hona.

12. Urkiolako ospitalea

- **Erref**: EGB-048/022
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:28:00. **Bukatu**: 00:29:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Gerra denboran, Felixen aita gurdi eta idiekin ibiltzen zen munizioa, hildakoak, zaurituak... garraiatzen. Urkiola baserrian, ospitalea zegoen, eta hara eramaten zituzten hildakoak eta zaurituak. "Urkiolan" eta Usatorren baziren taberna modukoak.

13. Soldaduekin hartuemana

- **Erref**: EGB-048/023
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:29:10. **Bukatu**: 00:30:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Felix mutil kozkorra zen, eta soldaduekin ondo moldatzen zen. Lo egitera erreka bazterreko baserri zahar batera joaten ziren etxekoak. Idotorbe (San Pedro) auzoan egon ziren soldadu gehienak euskaldunak ziren, nafarrak.

14. Baserri zahar batera, babes bila

- **Erref**: EGB-048/026
- **Iraupena**: 0:00:44. **Hasi**: 00:31:34. **Bukatu**: 00:32:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerrak Elgoibarren iraun zuen denboran, auzoko baserri zahar batean babesten ziren. Baserria erreka zulo batean zegoen, eta tiroetatik ezkutuan geratzen zen. Egunez, etxera joaten ziren ganadua gobernatzera. Ohe batean lau lagunek egiten omen zuten lo. Arto-malutaz eta artilez egindako oheak ziren.

15. Soldadu denbora

- **Erref**: EGB-048/027
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:32:18. **Bukatu**: 00:33:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Zazpi hilabete egin zituen soldadu Gasteizen. Aitak 60 urte egin zituenean, soldadutzatik libre geratu omen zen. Soldadu egon zen garaian ere denbora gehiena etxean pasatu omen zuen. Aitaren ezagun baten bidez "entxufatuta" egon zela dio.

16. Idotorbe (San Pedro) auzoko idi-probak

- **Erref**: EGB-048/029
- **Iraupena**: 0:00:44. **Hasi**: 00:34:22. **Bukatu**: 00:35:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Idotorbe (San Pedro) auzoko jaietan bi urtean atera izan da idi-probetan. Bailarakoek hartu ohi zuten parte. Urtea batean, 60 duro eta kopatxoa erabazi zituen idi-proban.

17. Ganadu-ermandadea

- **Erref**: EGB-048/032
- **Iraupena**: 0:02:39. **Hasi**: 00:39:30. **Bukatu**: 00:42:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Ganadu-ermandadea auzoko dozena bat etxek osatzen zuten. Ganaduren bat hiltzen bazitzaion baserritarren bati, albaitariak aberea aztertu eta harekin zer egin erabakitzen zen. Haragia saltzeko biderik ez zenean, ermandadea osatzen zuten etxeen artean banatzen zen. Abereren bat gaixotasunez hiltzen bazen, berriz, batzordeak hura tasatu eta zegokiona ematen zion ganadu jabeari.

18. Idotorbe (San Pedro) auzoko tabernak

- **Erref**: EGB-048/034
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:42:38. **Bukatu**: 00:43:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:
Idotorbe (San Pedro) auzoko taberna (egun irekita jarraitzen duen bera) duela 60 urte inguru ireki omen zuten. Aurretik, Usatorre baserrian eduki zuten taberna. Ganadu-ermandadeko batzorde bilerak egiten zituzten bertan. Gerra denboran, Urkiolan "taberna modukoa" egon zela dio.

19. Usartzako erromeria

- **Erref**: EGB-048/036
- **Iraupena**: 0:03:21. **Hasi**: 00:45:25. **Bukatu**: 00:48:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Jaiero izaten zen erromeria Usartzan (Eibar). Maltzagan eta San Migelen ere egiten zen erromeria. Gaiztakeriak eta gaztetako ibilerak: garoari su ematea, neskatan egitea, mutilen arteko borrokak... Emaztea Usartzan ezagutu zuen.

20. Elgoibarko feria

- **Erref**: EGB-048/040
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:49:52. **Bukatu**: 00:50:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Hileko azken zapatuan feria "ona" egiten zen Elgoibarren. Gaur egun "gastatzen" ari dela dio. Felixek beti eduki izan du feriara joateko ohitura, eta, gehienean, merienda-apari mokadua egiten zuen lagunekin.

21. Ganadu-tratulariak eta esne-behiak

- **Erref**: EGB-048/043
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:53:26. **Bukatu**: 00:55:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Baserritarrek esnea etxez etxe saltzen zuten denboran, 'Bilbotarrak' ganadu-tratulariak joaten ziren Elgoibarrera. 18 esne-behi edukitzen zituzten plaza bazterrean kortan, eta, askotan, denak saltzen zituzten. Ekarri ahala saltzen omen zen ganadua. Ganadua erositakoan bederatziurrena egoten zen. Behiak eskuz jeztea, esne-bezeroak, esne falta, etxez etxeko banaketa...

22. Santa Eufemiara, oinez

- **Erref**: EGB-048/046
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:56:38. **Bukatu**: 00:58:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Oinez joaten ziren Santa Eufemiako (Aulesti) erromeriara, lepoan janariz betetako paketea hartuta. Etxetik Santa Eufemiara zer bide egiten zuten azaltzen du: Iruiturri, Etxebarria, Markina eta Santa Eufemia. Erromeria handia izaten zen. Jende asko biltzen zen han.

23. Erreal bi, dantza egiteagatik

- **Erref**: EGB-048/048
- **Iraupena**: 0:00:58. **Hasi**: 00:59:04. **Bukatu**: 01:00:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Erromerietan, mutilek ordaindu egin behar izaten zuten dantza egiteagatik. Hasieran, erreal bi ordaindu behar izaten zuten. Azkenaldian, bi pezeta izaten omen zen. Neskari dantza eskatzerako, kobratzailea zain egoten omen zen. Bost durorekin limonada ardoarekin nahastuta eta dantzaldia ordaintzeko modua izaten zen.

24. Despedidak

- **Erref**: EGB-048/049
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 01:00:02. **Bukatu**: 01:01:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Lagunarteko despedidak. Prezioak. "Dirua zainduta ibili behar" dio Felixek.

25. Auzoko errotaria eta guardia zibilak

- **Erref**: EGB-048/053
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 01:05:02. **Bukatu**: 01:07:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:
Guardia zibilek errotak ixten zituzten garaiaz hitz egiten du. Trukean zerbait emanez gero, ordea, libre uzten omen zuten. Pasadizoa: auzoko Joxe errotariak guardia zibilei bazkaria eman zienekoa kontatzen du. Guardia zibil batek zapata basa artean galdu eta...

26. Kupoa; garia harri xehearekin nahastuta

- **Erref**: EGB-048/054
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 01:07:17. **Bukatu**: 01:09:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean, zer jenero entregatu behar izaten zen (garia, patata, baba...). Familiaren tamainaren arabera, 10 anega gari entregatu behar izaten zen: gero, etxean falta. Alondegian entregatu eta pisatzen zen jeneroa. Pisua osatzeko, batzuek garia harri xehearekin nahasten omen zuten.

27. Errazionamendua eta txerrikiak

- **Erref**: EGB-048/055
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 01:09:49. **Bukatu**: 01:10:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Olioa, tabakoa, ogia... errazionamenduan zeuden. Urtean, bi txerri ahazten zituzten: bata, etxerako; bestea, saltzeko. Olioa urri izaten zen, eta urdaia erabiltzen zuten jakiak prestatzeko.

28. Goserik ez

- **Erref**: EGB-048/056
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 01:10:45. **Bukatu**: 01:12:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Baserriko bizimodua. Zer jan eta edaten zuten: txerrikia, zezina, sagarra, gaztaina, sagardoa... Fruta-arboletatik sagarra bildu, eta auzoko Aranburu baserriko dolarean egiten zuten sagardoa. Sagar asko biltzen zuten. Baserrian ez zuten goserik ezagutu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-12

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com